

MÜLTECİLER İÇİN İSTANBUL DEKLARASYONU

*Arka Plan: Mülteciler için İstanbul Deklarasyonu ilk olarak 16 Ekim 2018 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen **Mülteciler Alanında Belediyeler Arası Koordinasyon Platformu Toplantısı**nda yer alan yerel yönetim temsilcileri tarafından kabul edilmiş, sonrasında operasyonel bağlamdaki değişikliklere ve yerel yönetimlerin mülteci müdahalesinde daha etkin bir rol oynamasına istinaden, Belediye Koordinasyon Platformu üyelerinin katılımı ile 18 Şubat 2021'de yapılan Koordinasyon Platformu Toplantısı'nda deklarasyonda bazı değişikliklerde bulunulması kararlaştırılmıştır. Bu değişiklikler ışığında hazırlanarak nihai haline kavuşan Deklarasyon, 25 Ağustos 2021 tarihinde Belediye Koordinasyon Platformu çalıştayında ilgili taraflarca kabul edilmiştir.*

Söz konusu deklarasyon, Mültecilere İlişkin Küresel Mutabakat'ın¹ ("Küresel Mülteci Mutabakatı") özüne uygun şekilde kabul edilmiş olup, toplumun tamamını içeren yaklaşım uyarınca, uzun süreli kalıcı çözümlere ulaşılmasında yerel paydaşların önemini vurgulamaktadır. İstanbul Deklarasyonu, Küresel Mülteci Mutabakatı ile Küresel Göç Mutabakatı'nın yanında ilgili uluslararası ve ulusal yasal çerçevelere de uygunluk göstermektedir ve yerel dinamiklere, kapasitelere ve ihtiyaçlara dayalı olarak yerel öncelikleri yansıtmaktadır. Deklarasyon, İstanbul'daki ve Marmara Bölgesi'ndeki belediyelerin mültecileri destekleme ve kimseyi geride bırakmama konularındaki bağlılığını ve çalışmalarını yansıtmaktadır.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği İstanbul Saha Ofisi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Akademisi Vakfı (WALD), taahhütlerin hayata geçirilebilmesi için Deklarasyon'un tüm taraflarıyla iş birliği içinde çalışacaktır.

¹ Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Aralık 2018'de, mülteci durumlarında sürdürülebilir çözümlere uluslararası iş birliği olmaksızın erişilemeyeceğini kabul ederek, sorumluluğun daha öngörülebilir ve adil bir biçimde paylaşılmasını öngören bir çerçeve olan Mültecilere İlişkin Küresel Mutabakat'ı onayladı. Türkiye, 16-18 Aralık tarihlerinde Cenevre'de gerçekleşen Küresel Mülteci Forumu'na ev sahipliği yapan beş ülkeden biri oldu. Türkiye Cumhurbaşkanı'nın başkanlık ettiği ve pek çok Bakan ile üst düzey yetkiliden oluşan Türkiye delegasyonu, pek çok genel oturuma, üst düzey istişare toplantısına, kilit oturumlara ve konuşmacı köşesine katıldı. Daha fazla bilgi için: <https://www.unhcr.org/tr/en/overview-2>

İstanbul Deklarasyonu

Bulunduğumuz kentlerde mülteci² nüfusuna ev sahipliği yapan **yerel yöneticiler ve idareciler** olarak, Mülteciler Alanında Belediyeler Arası Koordinasyon Platformunda yer alan **biz belediye başkanları ve yerel yönetimler**;

25 Eylül 2015 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun A/RES/70/1 sayılı kararı ile kabul edilen **Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları** ile **2030 Gündemi**'nden beslenerek,

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin de imzacısı olduğu, Birleşmiş Milletler Konut ve Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Konferansı'nda oluşturulup, 23 Aralık 2016 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun A/RES/71/256 sayılı kararı ile kabul edilen, **Yeni Kentsel Gündem**'den hareket ederek,

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin de imzacısı olduğu, yerel yönetimlerin mülteciler ve göçmenler alanındaki önemini vurgulayan ve 17 Aralık 2018 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun A/RES/73/151 sayılı kararı ile kabul edilen **Küresel Mülteci Mutabakatı** ile **19 Aralık 2018 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun A/RES/73/195 sayılı kararı ile kabul edilen Güvenli, Nizamlı, Düzenli Küresel Göç Mutabakatı**'nın yol göstericiliğinde,

Uluslararası topluma, mülteciler alanında sorumluluk paylaşımı ilkesi çerçevesinde göç alan ülkeler ile somut dayanışma içinde olunmasının ve diğer uluslararası aktörlerin üzerlerine düşen etkin sorumluluklarının yerine getirilmesinin önemini ve gerekliliğini bir kez daha hatırlatarak,

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin liderliğinde tüm kurum ve kuruluşların,özverili çalışmalarını ve mültecilere tanıdığı hak ve hizmetleri takdir ederek,

Uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları, mültecilerin katılım ve katkılarıyla faaliyet gösteren kuruluşlar ve üniversiteler gibi kuruluşların tamamlayıcı çalışmalarının farkında olarak;

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün **Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı** ile aynı doğrultuda, yerel yönetimlerin mülteciler alanında **yerel ve sürdürülebilir** çözüm üretme rolünün önemini belirterek,

İstanbul Deklarasyonu'nun³ 2018 yılında ilk imzaya açılışından bu yana Marmara Bölgesi'ndeki belediyelerin, afetler, pandemi ve benzeri zorluklarda **mültecilere artan şekilde destek** verdiğini vurgulayarak,

² Bu Deklarasyon'da geçen "mülteciler" terimi, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu altında düzenlenen; uluslararası koruma başvuru sahipleri, uluslararası koruma statü sahipleri ve geçici koruma kapsamındaki yabancıları kapsamaktadır.

³ İlk imzaya açıldığı adı ile "Mülteciler Alanında Belediyeler Arası Koordinasyon Platformu Deklarasyonu".

Mülteci koruma alanında, özel ihtiyaç sahibi kişilerin hizmetlere dahil edilmesi ve haklar ile yükümlülükler dair bilgilendirilmesi konularında, belediyelerin **artarak devam eden** rolünün altını çizerek,

Sosyal uyum bağlamında, sosyal içerme, toplumsal diyalog, kültürler arası etkileşim ve farklılıkların tanınması yoluyla mülteci ve yerel halk arasında karşılıklı saygı ve bir arada yaşamın sağlanması bakımından belediyeler ve kent konseylerinin uzmanlık ve katkılarının **yükselen** önemini belirterek,

Geçim kaynakları alanında, Türkiye'deki ekonomik denge ve ihtiyaçları göz önünde bulundurarak, mültecilerin sürdürülebilir şekilde **kendi kendilerine yeterlilikleri** ve **topluma katkılarını** destekleyerek,

Buna göre; mültecilerin istihdam olanaklarına erişimlerinin, iş hayatına katılım konusundaki hak ve yükümlülüklerine dair bilgilendirilmelerinin ve beceri geliştirme ile hayat boyu öğrenme olanaklarından yararlanmalarının **yüksek önemini** vurgulayarak,

Mültecilere verilen hizmetlerin niteliğini ve sürdürülebilirliğini korumak amacıyla, kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör, uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği ve **koordinasyonun** önemini belirterek;

1. Yerel yönetimlerin, mültecilerin insan onuruna yaraşan şekilde ülkemizde bulunmaları ve sosyal uyumu teşvik etme konusunda değerli bir sorumluluk üstlendiğinin, kilit bir rolü olduğunun ve yerel yönetimlerin, ulusal ve yerel mevzuat ile strateji oluşturma süreçlerine **dâhil edilmesi gerektiğinin**;
2. Yerel Yönetimlerin beş yıllık strateji planlarını oluşturma süreçlerine göç ve mültecilere ilişkin hususların yansıtılmasının ve tüm yerel yönetimlerin benzer bir yaklaşımı sergilemeleri noktasında davet edilmesinin;
3. Yerel yönetimlerin, mülteciler alanındaki kilit rolünün küresel, bölgesel, ulusal ve yerel düzeyde fark edilmesini takdirle karşılayarak; uluslararası toplumun, yerel yönetimlere ve topluma insani yardım ve kalkınma alanlarında, diğer destekleri tamamlayıcı olacak şekilde **kaynak sağlamasının**;
4. Belediyelerin bu kaynaklara doğrudan erişimleri için hem fon sağlayıcı kuruluşların hem de yerel yönetimlerin gerekli düzenlemelerde bulunmasının ve bununla beraber fonların ihtiyaçlara göre aktarılması ve çeşitlendirilmesinin savunulmasının;
5. Yerel yönetimlerin mülteciler alanındaki çalışmalarında, uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ile akademisyenler ve diğer kamu kurumları, özel sektör ve diğer ilgili kuruluşlarla **ortaklık ve iş birlikleri yapmalarının**;
6. Yerel yönetimlerin mülteciler alanındaki rolünün ulusal ve uluslararası alanda görünürlüğünü artırmak üzere yapılan çalışma ve kampanyalar ile yerel yönetimlerin **Küresel Mülteci Mutabakatı** ve Birleşmiş Milletler Mülteci Örgütü (UNHCR) tarafından yürütülen **Cities #WithRefugees** inisiyatifine **dahil olmalarının**;

7. Yerel yönetimlerin sunduğu faaliyetlerin birbiri ile uyumlu ve birbirlerini tamamlayıcı olmasını ve ilgili kuruluşlar ile iş birliğinin geliştirilmesini sağlarken, mültecilerin var olan ulusal koruma mekanizmalarına dâhil edilmelerinin temin edilmesi amacıyla bugüne kadar yürütülen koordinasyon çalışmalarının ileriye taşınmasını;
8. Koordinasyon platformunun, platform üyelerinin kararlaştırdıkları öncelikler çerçevesinde toplantı gündemini belirleyerek, karar alıcıların yılda en az iki defa geniş katımlı, uygulayıcıların ise yılda en az dört kez olarak düzenli şekilde **bir araya gelmesinin**;
9. Karşılaşılan zorlukların ve çözüm yollarının değerlendirilmesi, iyi uygulamaların paylaşılması, karar alıcılara strateji ve politika yapmaya yönelik tavsiye metinlerinin oluşturulması ve diğer konuların tartışılması için etkinlikler **düzenlenmesinin**;
10. Yerel yönetimlerin faaliyet ve stratejilerinin, bahsi geçen öncelik ve ilkeler ışığında belirlenmesinin ve koordinasyon platformu çıktılarının karşılıklı olarak diğer platformlar ile **paylaşılmasının**;

uygun olacağını **bildiriyor, imkanlar dahilinde:**

1. Mültecilere yönelik mevcut kapsayıcı yaklaşımı sürdürmeyi,
2. Salgınlar, depremler ve diğer acil durumlar nedeniyle ortaya çıkan ihtiyaçlara ve hassasiyetlere dayalı olarak mültecilerin sosyal koruma ve acil destek programlarına erişimini kolaylaştırmayı;
3. Sosyal uyumu teşvik etmek amacıyla mülteci ve yerel halk arasındaki dayanışmayı geliştirmek, toplumlar arası etkileşimi sağlamak ve ortak kaygıları ele almak için platform ve fırsat sağlamayı;
4. Yetenek geliştirme fırsatları sağlayarak ve işgücü piyasasının yanı sıra çoklu kırılganlığı bulunan toplulukları da içerecek şekilde girişimcilik faaliyetlerine erişimi kolaylaştırarak mültecilerin kendi kendine yeterliklerini desteklemeyi;
5. Mülteci ve yerel halkın ihtiyaçlarını tamamlayıcı ve çok paydaşlı bir şekilde ele almak için yerel, ulusal ve uluslararası ortaklarla iş birliği yapmayı;
6. Koordinasyonu destekleyen yerel, ulusal ve uluslararası girişimlere katılmayı, iyi uygulamalar ile yerel yönetimlerin mültecilerle ilgili rolü hakkında öğrenilen dersleri paylaşmayı;
7. Mülteci durumlarına müdahalede kendimiz de dahil olmak üzere yerel kurumsal kapasiteyi ve dayanıklılığı artırmaya devam etmek için çaba göstermeyi;
8. Bölgemizdeki mültecilere yönelik çalışmalarda çözüm odaklı, etkin, yenilikçi ve iş birlikçi bir yaklaşımı benimsemeyi;
9. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin ve çeşitli kırılganlık durumlarının (yaşlı, çocuk, engelli gibi) politika geliştirme ve hizmet sunum süreçlerinde teşvik edilmesini

taahhüt ediyoruz.

